

Szerkesztő- és kiadó-hivatal: Budapest IV. hímző-utca és kalap-utca sarkán 1. szám. Csak bérmentes levelek fogadhatók el. Kéziratok vissza nem küldetnek.

EGYETÉRTÉS

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetések és nyiltérek felvételnek árszabály szerint a kiadó hivatalban: Budapest IV. hímző-utca és kalap-utca sarkán 1. sz. Hirdetések felvételnek a külföldön:

A független Egyiptom.

A hivatalon ügyvedeskedés nem valami hiálados hivatásnak van ismerve a polgári életben, de bizonyos körülmények között európai nagyhatalmak épen ezt a hivatást szokták előszeretettel választani.

Mar évtizedek előtt is épen csak az európai hatalmak fellépése Mehemed Ali, az egykori egyiptomi helytartó ellen akadályozta meg azt, hogy Egyiptom fölkétesen kiszakadjon a török birodalom kötelékéből.

A nyugati nagyhatalmak mégis minden fölkerés nélkül tudják a kairói kormányt, hogy karddal kezökben álljanak ki Egyiptom függetlenségéért.

Bizonyos, hogy a legutóbbi orosz-török háború óta az egész mohamedán világot nagymérvű forrongás, viharos nyugtalanság lepte meg. A mohamedán állami alakulás, bármily különböző is népegyülekre és nyelvekre és bar a multból erős versengés szokásait örökölték, azt veszik most észre, hogy öket egy közös veszedelem fenyegeti, törökök, arabok és beduinok mind úgy látják, hogy az európai hatalmak leszámolnak velök, mint jóvó uralmuk osztására felet területeivel.

Lehet, hogy a kölcsönös érdekek szövetségének biztosítására az egyiptomi kormány a szultán fennhatóságának gyakorlati engedményeket is kész tenni, de aigha gondolkodnak rá, hogy Egyiptomnak nehézközelmek között megszerzett független állását feloldozzák.

a nyugati két nagyhatalom pénzügyi és gazdasági gyámsága és épen azért törekednek a mohamedán államok szorosabb összehozására, hogy függetlenségüket ez irányban megvédhessék.

Budapest, január 13.

Az országgyűlési szabadelvű párt ma este 6 órakor Vízszolyi Gusztáv elnökle alatt ülést tartott. Elnök az ülés megnyitása után előadta, hogy a holnapi országos ülés napirendjére első tárgyalás az igazságügyi bizottságnál megírt hely betöltése lévén kitéve, erre a kijelölő bizottság Kőrösy Sándort jelölte ki. Az értekezlet a kijelölést elfogadta. Az értekezlet második tárgya a pénzügyi bizottságnak a költségvetés tárgyában benyújtott általános jelentése s az ebben foglalt három határozati javaslat tárgyalása volt.

Budapest, január 13.

Az általános német iskolaegylet Berlinben kiadott s a 40 millió némethez intézett felhívását, melyben öket segítségül hívja fel a magyarországi s erdélyi németek védelmére az elnyomó barbár magyarok ellen, annak idején közöltük olvasónkkal. Meltán feltűnt a felhívás ép ugy Németországban, mint nálunk.

A magyar embernek, a ki ezt olvassa, bizonyára keserű kacajj hangzik ajkairól. Minő okosoknak a erdélyeseknek tartanak bennünket ezek a németek nemzeti érdekeik megvalósításában! A valóság pedig az, hogy türelmesek vagyunk az indolenciával, liberálisok saját érdekeink feloldozásáért, óvatosak a gyávaságig. Nem mi magyarosítottuk máskot, de mi germanizáljuk magunkat, nem mi vagyunk az elnyomók, hanem mi vagyunk az elnyomottak.

Lehet, hogy a kölcsönös érdekek szövetségének biztosítására az egyiptomi kormány a szultán fennhatóságának gyakorlati engedményeket is kész tenni, de aigha gondolkodnak rá, hogy Egyiptomnak nehézközelmek között megszerzett független állását feloldozzák.

Letben nem csatlakoztunk az európai nemzetek praxisához. A mit a német s az európai sajtó, a mit a német iskolaegylet állít felölünk, abban nincs egy csepp igazság sem. De azért ne kicsinyeljük az ily jelenségeket. Az a düh vagy megvetés, akár igazság, akár hazugság idézte elő, melyvel bennünket az európai sajtóban emlegtenek, nagyon komoly dolog. Tudják ezt azok nagyon jól, kik e hangulatot az európai sajtóban mesterségesen felkötötték, mert valóban nem érdemeljük meg, Európa sajtójának ellenséges hangulatát. Az európai sajtó e hangulata a szűkség befolyására s az erdélyi százasok összekötöttéseire vezethető vissza.

Mi vendtelenül állunk az európai sajtóban. Ha nem gondolkodunk e terev védelmünkörül, ha jó hírrelnek az európai közvélemény felvilágosítása s megnyerése által, nem sikerül visszanyerni, akkor a jövő bonyodalmai és veszélyei közepette egy hatalmas tényezőt leszünk megfosztva, az európai közvélemény támogatásától, melynek jóindulata vagy ellenszenvé anyai esetben mutatta már hatalmát és befolyását a nemzetek sorsára.

Neményi Ambrus ismert jeles publicistánk vállalkozott a magyar nemzet védelmére a német sajtóban az általános német iskolaegylet felhívása által keltett hanglattal szemben. Az „Ungarische Reone“, utolsó számában. „H u n g a r i c e r e s“ cím alatt s külön lenyomatban is megjelent cikkorozata e feladatot fényesen oldotta meg. Kimutatja az általános német iskola-egylet felhívásában foglalt állítások alaptalanságát, ismerteti közoktatásunk szervezetét s iskolánk statisztikáját nyelvi szempontból, leleplezi az erdélyi százasok fondorkodásait s gonosz indulattal eredő kóhalmányaikat s teszi ezt anyai alaposággal, beható ismerettel, szellemmel és melegséggel, hogy az igazság beonyúlással kell tennie e füzetnek a legelfogultabb emberre is. S valóban Neményi Ambrus munkájának hatása már is észlehető a bécsi német sajtóban. Ha nem is akarnak felhagyni az ellenséges indulattal irántuk, azt mégis beismerik, hogy az általános német iskolaegylet eljárása nagy balfogás volt. Meg fogja tenni hatását e munka a német sajtóra is s Neményi nagy hála kötelezett becsülrését, midőn a magyar nemzet jó hírve érdekében tollat fogott és pedig a mennyiben egyes embernek lehet, kedvező eredményrel.

De Neményi ur egyes ember s kívánhatjuk e tőle, hogy harcot folytasson érdekünkben az egész európai sajtóval? Elég-e arra egy ember, hogy az összes európai lapokat figyelemmel kísérje s azonnal kifejtse a megfelelő akciózt? A ránk nézve kártekonny hatás ellenuloyozására? De ha tehetné is, n'edjában volna megnyerni ezikeik számára az európai sajtó tekintélyes orgonumait? Nem. Egy ember ereje nem elég e feladat megoldására s azért minden állami közulésben élő nemzet érdekeinek védelmére a sajtó terén szervezve szokott lenni. A szervezést abból áll, hogy van egy orgonum, mely nyilván tartja az európai sajtó nyilatkozatait s összekötöttéseit utján befolyásolja az európai sajtó egy részét saját érdekében. Ily szervezett védelemmel az európai sajtó terén rendelkezik Törökország, Oláhország, Bulgária és Szerbia, csak Magyarország nem. A legközelebbi államok megtalálják a szükséges pénzt e fontos célzatra, csak Magyarország nem találja meg 325 millió költségtérítéssel, hogy képviselvé legyen az európai sajtóban, s megvédhesse jó hírnevét a szláv s százas befolyás által terjesztett kóhalmányok ellen.

Mi célzatra adjuk hát a rendelkezési alapot a miniszterelnök kezébe? Hogy a kormány mire fordítja a rendelkezési alapot, azt nem tudjuk. Vannak a kik azt mondják, hogy legnagyobb része nem fordítatik közadókra. Egy azonban bizonyos, hogy a nemzet érdekeinek védelmezésére az európai sajtóban, nem jut belőle semmi sem.

Figyelmeztetjük a miniszterelnök urat, hogy Magyarország nem Biharvármegye, s a mire ennek nem volt szüksége, nem következés, hogy az országunk ne legyen rá szüksége. Egy ország kormányzata nem áll pusztán a hivatalok betöltéséből s egy nemzet élete s érdekei tovább terjednek az ország határainál s nagy fontossága van nemzetközi szerepének s reputációjának, figyelmeztetjük tehát, hogy van egy nagy tényező, az európai sajtó, melyet kormányfúrriak, a kiknek egy kis sejtelmők van az állami s nemzeti érdekekről, nem ignorálhatnak, hogy a rendelkezési alap nagyobb részben az európai sajtó befolyásolására szokott fordítani s hogy az a kormány, mely tudva mintirnak rólunk az európai lapokban, ezt nem teszi, büntös mulasztást követ el, melyért a legnagyobb ítélet érdemli meg.

A büntető eljárás javaslata.

A törvényjavaslat mélyen tisztelt készítője még egy további ellenvetést is tesz önmagának, hogy azt értelemszerűen megcáfolyhassa. Azt mondja ugyanis, hogy ha azt ajánlaná valaki, hogy vegyes nemzetiségű

vidékeken az esküdtek nemzetiségek szerint csoportosítottassanak és a tótok ügyében tótok, a németekében német esküdtek ítéljenek, akkor a közvetlenség meg lenne ugyan óva, de az egyrészt messzeható politikai következményei miatt a magyar államiság szempontjából elfogadhatlan, s másrészt a rokonszenv és ellenszenv veszélyeinek tenné ki az esküdtek nemzetiségéhez esetleg nem tartozó másik felet.

Ebben részben igaz van. De azért ez argumentum mit sem bizonyít, mert alaptétel hamis.

Feltesleges volt ugyanis magának ily ajánlatot tétetni, hogy annak abszurditását kimutathassa, mert tényleg ily javaslatot ha csak Mileties és consortes nem kísérik meg, a magyar parlamentben komolyan tenni senki sem fog, s ha tenné, csak megbotránkozásra s nem támogatásra tarthat igényt. Az ez iránt felhozott érv, tehát teljesen tárgyaltalan. A mi pedig a rokonszenv és ellenszenv behatását illeti, ez, mert túlzás, helytelen.

Először is magától értetődik, hogy azon büntények tekintetében, melyeknek politikai jelentőségük van, épügy, mint a hogy most csak a budapesti és marosvásárhelyi királyi törvényszékek vannak illetőséggel felruházva, ugyanez történhetné az esküdtszéki intézmény mellett is.

De másodsor közbüntényeknél nem igen szokot a nemzetiségi rokonszenv szerepet játszani, nem legalább nagyobb, mint a rendes bíróságoknál, melyeknek tagjai, ha nemzetiségbeliek, épen magasabb műveltségükkel fogva fokozottab mérvben horrozzak magukban ennek öntudatát. A tolvajban és rablóban, a gyilkosban és csalóban, senki sem szereti — legyen az akár egyszerű polgár, akár állami hivatalnok — nemzetiségbelijét felismerni, sőt még a rokonsági fokot is meg szokták ily helyzetben tagadni az emberek. Némi esetleges túlzók ellen pedig elég hatályos remedium: a rekrúció. A mi pedig csak az esküdtszéki intézmény eszköze s nemigen alkalmazható a hasonló viszonyok közt jutható állambíróssággal szemben is.

Ez ellenvetés nem ér többet tehát, mint a mondva csinált opozíció.

Azokban van a javaslat szerzőjének még egy másik kifogása is. Azt mondja: ha az esküdtek képeítésére oly szabály fogadhatnák is el, mely által elérhető, hogy azok túlyomó többsége, például két harmadrésze, az illető vidéken nagyobb számban levő különböző nemzetiségbeliek nyelvét beszéljék, illetőleg őrtsék, és hogy valamennyien egyszerűen egy közös nyelvet is beszéljenek, mely esetben, ha egy-két esküdten is értené a vádlott vagy tanúk nyelvét, a hallottakat megmagyarázhatók nekik az e nyelvben jártas többi esküdttársai, mi a tolmások alkalmazását tenné nélkülözhetővé, ez azért elfogadhatlan, mert eredménye az lenne, hogy először az esküdtképeesség igen szűk körre, leginkább a több nyelvet beszélő jobbosztályakra szorúlna, mely esetben azok nem lennének a vádlott „páresei“ s a jómódúak ítélnek az alsóbb osztályuak felet, s másrésztől azokkal szemben, kik vádlott nyelvet nem beszélnek, ismét csak elenyésznek a közvetlenség garanciája.

Hát a mi a „páreseket“ illeti, tagadhatatlan, hogy ez a szó szoros értelmében nem lenne elérhető. De nem érhető ez el Angliában sem és sehól a világban, mert az esküdtképeesség tekintetében minden állam, még a legdemokratikusabb is, bizonyos cenzuszt állít fel, s miután a vádlottak legnagyobb része a vagyonatlan osztályból kerül ki, in ultima ratióne, mindig a vagyonosabb osztály fog ítélni a vagyonatlan felet.

Egy pillantás a bünvádi statisztikákba azt mutatja ugyanis, hogy volt: az 1872-ik évben 16504 elítélt közül 1480 vagyonos, az 1873-ik évben 21,976 elítélt közül 1615 vagyonos, az 1874-ik évben 23,451 elítélt közül 1624 vagyonos.

Az elítéltek 93%-ka tehát oly földönfutókból áll, kik a legszabadelvűbb cenzus mellett sem bírnának esküdtképeességgel. Azt tehát, hogy „páresek“ ítéljenek a „páresek“ felett, sehól és semmi körülmények között nem volt és nem lesz elérhető. S így az a nálunk sem érhető el, nem különösen a nemzetiségi vidékeken, ez még nem teszi lehetetlenné az esküdtszékét, s ebből nem következik az, hogy ha a teljes egyenlőség el nem érhető, hát legyen még nagyobb az egyenlőtlenség, ítéljenek államhivatalnokok a polgárok felett, holott tagadhatlan, hogy a polgár, ha jobb módú is, közelebb áll a polgárhoz, mint a hivatalnok.

Azután nincs is szó itt vagyonos vagy nem vagyonos osztályokról. Lehet valaki szegény, s azért tud magyarul s ismer még egy a vidéken divó nemzetiségi nyelvet is, s lehet a másik gazdag s még is nem tud sem valamely nemzetiségi nyelvet, sem pedig magyarul.

A tétel tehát nem úgy áll, hogy a vagyonos osztály fog ítélni a vagyonatlan felett, hanem, hogy a műveltséggel bírók fognak ítélni a kerésbé műveltek felett.

Ez pedig sem az észszerűséggel, sem az esküdtszéki intézmény szellemével nem ellenkezik, sőt némileg erősíti azt.

Igaz ugyan, hogy azért így is megmaradhat azon eshetőség, hogy az esküdtek egyike vagy másika nem fogja érteni meg, a magyar parlamentben komolyan tenni senki sem fog, s ha tenné, csak megbotránkozásra s nem támogatásra tarthat igényt. Az ez iránt felhozott érv, tehát teljesen tárgyaltalan. A mi pedig a rokonszenv és ellenszenv behatását illeti, ez, mert túlzás, helytelen.

Nem vonom kétségbe, hogy vannak az állambírósságoknak és vannak az esküdtszéknek is hátrányai és előnyei, fény- és árnyoldalai. Nem sorolom fel sem az egyiket, sem a másikat. Lehet ezzel is, azzal is jól szervezni a juszticiát. Sőt visszaélni is az egyikkel, úgy mint a másikkal egyaránt lehet. Két sajtósága van azonban az esküdtszéknek, melyet az állambírósságok intézményével elérni nem lehet. Egyike, hogy visszaélni vele nehezebb. Ennélfogva iránta fokozottabb a közbizalom. Míg az állambíróssági intézményrel, ha akár felülről akar alulról vissza nem élnék, nem az intézményeknek, hanem csak az egyes kiváló jellemeknek az érdeme, addig a jurynél közőnyos az, hogy kik annak a tagjai, mert már maga az intézmény szervezte volt a visszaélések ellen nehezen áthatható korlátokat. Azért alig van olyan állam, melynek népe, ha éleik érzékel bír az alkotmányosság iránt, nem bírná márt vagy nem követnéle annak behozatalát. Mindenütt és minden időben nemcsak jó igazságügyi intézménynek ismertetik fel, hanem a polgári szabadságok leghatalyosabb védbástályának is, s a mely nép egyszerű birta, ha elvetnék tőle, első volt, mit ismét visszakövetelt. Könyört szerrel nem lehet tehát nekünk se lemondani róla. Ha az akadályok elháríthatók, el kell öket hárítani.

A javaslat szerzője maga idézi. De Serre Franciaország igazságügyminiszterének következő szavai: „Gondolják meg önök, hogy valamennyi veszély között leggyögyabb egyike az, ha az ut középer megállni akarnánk, ha fel akarnók tartani az összefügés nélkül intézményeket akként, hogy egyik részének szellemét, az alkotmányosság eszméjét, a másik részének elemét pedig az abszolutizmus tőpezésé.“ S hozzá teszi a javaslat szerzője önmaga: „A tan, mint minden igazság, egyaránt igaz Franciaországra, valamint Magyarországra nézve; a beane foglalt nagy intézés minden alkotmányos államnak, minden időre egyaránt szól.“

En meg kérdem, hogy e lelkes szavak miért nem állának az esküdtszékek tekintetében is?

Hogy miként fog dönteni a törvényhozás bölcsesége e kérdésben, a jövő titka. Fő az, hogy a deszolatív viszonyoknak egyszerű márt vége legyen, s a polgári szabadság határozott formákban lelje öltalmát.

Ez alkotás, nem egyik vagy másik párt szempontja alá esik, mert nem évekre, hanem tán századokra szól. Oly késő időre, midőn pártaánk küzdelme már régen elnémult leszen. Történelmünk e tapasztalatra int. Alkossunk olyat, mely fölérkedje a politikai pártok napi küzdelmein.

Dr. Friedmann Bernát.

Budapest, jan. 13. A német birodalmi gyűlésben csak tegnap indult meg igazán a harc Bismarck és ellenfelei közt. A Windhorst-féle ismeretes javaslatot jelentékeny többséggel — 235 szavazattal 115 ellen — fogadta el a ház, megerősítvén mintegy ezzel Richter essavát, ki ismét hevesen kelt ki a kormány és a kan

